

УДК [339.92+334.716]

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Дикань О.В., к.е.н., доцент (УкрДУЗТ)

Євроінтеграція дає Україні низку додаткових можливостей, але несе і певні загрози для її власного економічного стану. Серед головних переваг слід зазначити: розширення ринків збуту через зменшення податкових, зокрема митних бар'єрів, збільшення інвестиційних, фінансових можливостей. Але одночасно ті ж самі фактори викликають і небезпідставні побоювання вітчизняних фахівців, оскільки зникнення певних обмежень приведе до відкритої конкуренції між українською та зарубіжними економіками.

При цьому слід зазначити, що у структурі економіки України переважають галузі, які добувають сировину або випускають продукцію з низьким ступенем обробки для експорту, завантаження потужностей яких залежить від попиту на зовнішньому ринку. Більшість вітчизняних підприємств не витримують конкуренції навіть на внутрішньому ринку, не говорячи за жорстку конкуренцію на європейському ринку. Про що свідчить споживчий ринок України, який все більше наповнюють товари іноземного виробництва.

Забезпечити стале та відповідно ефективне функціонування вітчизняних промислових підприємств в цих умовах можна за рахунок використання в процесі управління основ концепції адаптації. Адже під адаптивністю підприємства в умовах жорсткої конкуренції, на наш погляд, слід розуміти здатність якісно, швидко і з найменшими витратами реагувати на зміни зовнішнього середовища, а воно в умовах європейського ринку несе ще безліч додаткових факторів, які потребують врахування та вироблення відповідних, а головне своєчасних дій.

В загальному вигляді діяльність промислового підприємства, як і будь-якої іншої складної системи, являє собою серію взаємопов'язаних і паралельно протікаючих процесів, ефективно управління якими дає реалізуватися програм стратегічного і тактичного розвитку. Саме тому, з метою забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних промислових підприємств вважаємо за доцільне виділити ключові процеси адаптації, що повинні бути властиві всім вітчизняним підприємствам в умовах євроінтеграції:

- адаптивність виробничої системи як здатність реагувати на зміну параметрів вихідної сировини і матеріалів; зміну виду (конструкторсько-технологічних характеристик) продукції та обсягів

виробництва; зміну окремих технологій або обладнання в рамках технологічного процесу;

- адаптивність системи управління, в складі якої окремо виділяється: гнучкість структури управління; гнучкість стратегічного планування; швидкість прийняття рішень та їх виконання;

- адаптивність фінансів підприємства;

- адаптивність матеріального забезпечення та збутової політики;

- адаптивність інноваційної діяльності;

- адаптивність системи управління кадрами;

- адаптивність системи інформаційного забезпечення.

Виділення зазначених процесів адаптивності є зручним з точки зору практичної роботи у сфері підвищення гнучкості підприємства до змін, що несе з собою євроінтеграція, адже вони дозволяють своєчасно та більш детально врахувати навіть несуттєві коливання зовнішнього середовища (в умовах євроінтеграції кількість факторів зовнішнього середовища істотно збільшиться) та виробити цілеспрямовані дії, що в комплексі забезпечить реалізацію обраної стратегії підприємства.

УДК 338.054.23

УПРАВЛІННЯ БУХГАЛТЕРСЬКИМИ РИСКАМИ З МЕТОЮ ДОСЯГНЕННЯ БЕЗПЕРЕРВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Єфіменко Т.І., к.е.н., професор (УкрДУЗТ)

Сучасні тенденції в розвитку бухгалтерського обліку передбачають формування нових способів і методик обліку, що дозволяють реалізувати прогностну функцію бухгалтерського обліку, оскільки традиційний підхід до формування і використання бухгалтерської інформації і звітності не гарантує економічної безпеки як автору, так і користувачу цієї інформації.

Керівництву і бухгалтерській службі підприємства необхідно вирішити проблеми створення і управління бухгалтерською інформаційною системою (далі - БІС) виходячи з одноразового виконання наступних вимог:

1) ведення обліку відповідно до Положень бухгалтерського обліку (далі - ПСБО). Ця вимога орієнтована на складання бухгалтерської звітності, що представляється зовнішнім користувачам. ПСБО встановлені правила, коли за допомогою засобів бухгалтерського обліку з великою мірою вірогідності забезпечуються умови економічної безпеки, як для самого підприємства, так і для користувачів його звітності;

2) забезпечення внутрішніх користувачів

необхідною бухгалтерською інформацією. Ця вимога орієнтована на складання внутрішніх бухгалтерських звітів (управлінського обліку) на користь менеджменту підприємства;

3) забезпечення економічної безпеки підприємства. Дана вимога спрямована на забезпечення за допомогою засобів бухгалтерського обліку умов безпечного функціонування підприємства.

При виконанні третьої вимоги виділяють два основні напрями:

- ухвалення рішень по створенню на підприємстві БІС, яка забезпечує формування бухгалтерської інформації, що гарантує безпечні умови функціонування підприємства;

- формування і представлення зацікавленим зовнішнім користувачам у рамках бухгалтерської звітності додаткової фінансової і іншої інформації, що дозволяє приймати інвестиційні і інші рішення, сприятливі для підприємства.

Інформація, включає первинні облікові дані і інформацію не облікового характеру. Первинні облікові дані формуються на підставі первинних бухгалтерських документів. Інформація не облікового характеру потрібна для реалізації прогностичної функції бухгалтерського обліку.

На процес формування бухгалтерської звітності, нині суттєво впливають наступні чинники зовнішнього середовища: законодавчо-нормативні документи; вимоги етики бухгалтерської професії; бухгалтерська звітність інших підприємств; обов'язковий аудит; інша інформація.

До іншої відноситься будь-яка доступна підприємству інформація про майбутні зміни законодавства, про конкурентів і їх дії по відношенню до підприємства, про контрагентів і так далі, джерелами цієї інформації можуть бути статті у пресі, матеріали журналістських розслідувань, інформація в Інтернеті, телевізійні і радіо передачі, чутки і так далі. Саме вона використовується для усвідомлення економічних та інших ризиків для діяльності підприємства.

Праця бухгалтера носить в деякому розумінні носить творчий характер. Це пояснюється, по-перше, необхідністю вибору способів ведення обліку і змісту що представляється користувачам звітності, по-друге, необхідністю задоволення збільшених інформаційних потреб зовнішніх зацікавлених користувачів в отриманні інформації для прогнозування. Визначення змісту звітності, що являється однаково корисною для усіх зовнішніх користувачів, представляє складне аналітичне завдання для бухгалтера. По-третє, необхідністю задоволення збільшених інформаційних потреб внутрішніх користувачів.

Сучасна організація бухгалтерського обліку на підприємстві припускає, що в процесі виконання роботи бухгалтер повинен широко застосовувати професійне судження, на яке істотний впливають

компетенції бухгалтера щодо відслідковування факторів ризику підприємницької діяльності.

УДК 658.012.08:338.47

ПРОАКТИВНИЙ МЕТОД УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАСПОРТУ

*Зайцева І.Ю., д.е.н., професор,
Ковтун Т.В., аспірант (УкрДУЗТ)*

В управлінні підприємством виділяють реактивний та проактивний методи. Більшість підприємств у своїй управлінській практиці спираються на функціонально орієнтовані методологічні підходи, що використовуються в процесі формування механізму реактивного управління змінами. Реактивні підприємства проявляють свою активність як негайну реакцію на ті або інші явища зовнішнього і внутрішнього характеру, але не прогнозують зміни і не здатні впливати на них. Реактивне управління характеризується браком часу для прийняття рішень, відсутністю принципу синергетизму, не дотриманням принципу партисипативності та гнучкості.

Нестабільність економічного, політичного та соціального середовищ формують значну кількість небезпек та викликів для підприємств залізничного транспорту, особливо в умовах реформування, що впливають на функціонування та розвиток залізничної галузі. В даному випадку постає необхідним застосування проактивного підходу при забезпеченні і управлінні економічною безпекою на залізничному транспорті.

Проактивний метод спрямований на майбутнє, враховує принципи синергетизму та партисипативності, спрямовується на прогнозування ймовірних напрямків змін (шляхом спостережень, вимірювань, аналізу) і вплив на них і на підприємство, дає можливість детальніше розглянути і вивчити процеси, що впливають на діяльність підприємства, краще оцінити, проаналізувати та передбачити можливі ризики та загрози, характеризується наявністю часу для прийняття рішень, можливістю визначити необхідні ресурси та їх кількість для вирішення завдань.

На наш погляд, проактивне управління діяльністю підприємства залізничного транспорту – це процес, заснований на попереджуючих управлінських діях, що враховують виникнення негативних результатів його діяльності. Проактивне підприємство здатне вивчати себе, навколишнє середовище і змінюватися, використовуючи ці знання, щоб забезпечити попереджуючий розвиток